

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 150 lir (za inozemstvo 200 lir), polletno 75 lir, mesečno 15 lir. Plača in toži se v Ljubljani

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ulica 27. Tel. 33-03. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953

Novi ljubljanski proračun

Pojasnilo županske posle opravilajočega generalnega tajnika Jančigaja

V soboto dopoldne je povabil za opravljanje županskih poslov pooblaščen generalni tajnik g. Fran Jančigaj k sebi gospodarske urednike obeh ljubljanskih dnevnikov in »Trgovskega lista« ter jim podal obširno pojasnilo k novemu ljubljanskemu proračunu, ki je bil ravnokar razgrnjen davkoplačevalcem v vpogled.

G. gen. tajnik je med drugim navedel:

Mestno županstvo je 2. decembra razgrnilo na občni navpogled vseh 17 proračunov mestne občine ljubljanske za leto 1945. Zakon o mestnih občinah določa namreč, da morajo biti osnutki proračunov razgrnjeni skozi pet dni na občni vpogled vsem davkoplačevalcem, ki imajo v istem roku priliko predložiti svoje pripombe, o katerih mora nato mestna uprava razmišljati ter skupno s svojim mnenjem predložiti celotni proračunski material nadzorstvenemu oblastvu v oceno in potrditev.

17 proračunov

Proračune mestne občine ljubljanske za leto 1945. sestavljajo: proračun ožje mestne uprave oziroma mestnega zaklada, proračun Zdrženih mestnih podjetij, to je proračuni elektrarne, plinarne, vodovoda in tramvajskega podjetja, ter tako zvaní specialni proračuni, po številu 12, in sicer proračuni klavnice, pristave, pogrebnega zavoda, zastavljalnice, Delavskega doma, regulacijskega fonda, preskrbovalnega urada, Meščanske imovine, Mestne delavske zavarovalnice, mestne trgovine z električnimi potrebščinami, ustanov in pokojninskega sklada tramvajskih uslužbencev. Razgrnjeni proračuni predstavljajo že rezultat številnih proračunskih sej, ki jih je vodilo županstvo s prizadetimi predstojniki mestnih uradov, zavodov in podjetij.

Prvi osnutki proračunov za leto 1945. so izgledali povsem drugače, kajti v njih so bile izražene vse želje in potrebe referentov, ki niso računali s tem, kako bi se ogromni izdatki mogli pokriti z dohodki, temveč gledali na to, da bi v prihodnjem proračunskem letu občina nadoknadila in popravila vso škodo, ki jo je že doslej trpela zaradi vojnih razmer. Naravno je, da so bili ti prvi osnutki izdatkov številčno znatno višji, in da je bil zato tudi končni primanjkljaj večji. Kot primer navajam, da je prvi osnutek proračunskih izdatkov mestne uprave izkazoval vsoto lir 85.887.875.—, proračuni Zdrženih mestnih podjetij lir 64.613.840.08 in specialni proračun znesek lir 37.586.658.80. Skupni izdatki vseh teh osnutkov proračunov, kakor so si jih zamislili šefi uradov, zavodov in podjetij, so znašali torej lir 188.088.373.88, kar bi pomenilo napram proračunu za leto 1944. povešek v znesku lir 67.306.359.72 ali 55.72%. Skupni primanjkljaj po tako sestavljenem proračunu izdatkov je bil ugotovljen na znesek lir 51.194.935.68, ki so ga sestavljali deficitni naslednjih proračunov:

1. mestnega zaklada	lir 37.659.208.—
2. mestne klavnice	lir 1.216.800.—
3. regulacijskega fonda	lir 103.800.—

4. mestnega preskrbovalnega urada	lir 1.203.968.—
5. meščanske imovine	lir 31.394.—
6. mestne delavske zavarovalnice	lir 65.250.88
7. mestnega vodovoda	lir 1.050.500.—
8. mestne elektrarne	lir 8.364.000.—
9. mestne plinarne	lir 1.500.000.—

Mestno županstvo je smatralo za prvo svojo dolžnost strogo pregledati vse predlagane izdatke in izločiti tiste postavke, ki bi v današnjih izrednih razmerah sploh ne bile pomembne, oz. bi jih zaradi pomanjkanja raznega materiala sploh ne bilo mogoče izvršiti. Kot primer naj navedem postavko za škropljenje mestnih ulic, ki je tvorila vedno znatno obremenitev proračun mestnega tehničnega oddelka. Zaradi oblastvene prepovedi škropljenja ulic se je ta kredit črtal iz proračuna, s čemur smo pomagali tudi upravi mestnega vodovoda, ki se je zaradi pomanjkanja premoga pri črpanju vode že itak morala omejiti. Tako so se tudi pri vseh ostalih postavkah pregledale možnosti uresničitve naročil, storitev in del ter v proračunu pustili le tisti krediti, o katerih smo bili prepričani, da so neobhodno in neodložljivo potrebni.

Prvotni osnutki proračunov

Izdatki znatno znižani

Razgrnjeni osnutki proračunov občine za leto 1945 izkazujejo zato skupnih izdatkov le za znesek lir 169.702.561.—, kar bi pomenilo proti proračunu za leto 1944 povešek lir 48.920.556.— ali 40%. Proračun mestne uprave za leto 1945 zato tudi ne izkazuje več lir 85.887.875.—, ampak le lir 72 milijonov 543.613.— izdatkov. Samo v tem proračunu je bilo črtanih kreditov za znesek lir 13 milijonov 344.262.—, čeprav smo morali medtem še nekatere postavke, tako predvsem prispevek občine k vzdrževanju policije, znatno zvišati.

Povišku izdatkov v navedeni višini se ni bilo mogoče izogniti. Treba je bilo namreč upoštevati splošno podražitev cen materialu, ki ga rabi mestna uprava pri svojem poslovanju, kakor kurjava, pisarniške potrebščine, gramoz, železo, cevi, obrtniška dela pri vzdrževanju nepremičnin in tako dalje. Znatno smo morali zvišati tudi prispevek po § 31 zakona o bolnicah ter prispevek za vzdrževanje policije. Povešek samo teh dveh postavk znaša lir 1.668.850. V proračunu je bilo dalje predvideti zvišanje rednih in izrednih podpor mestnim ubožcem, kajti z lir 40.— ali celo manj na mesec v resnici ni mogoče nikomur živeti. Nova uredba o požarni policiji in prostovoljnem gasilstvu je povzročila tudi za občino znaten porast materialnih izdatkov.

Naravno je dalje, da so se z novim proračunom povečale tudi dolžnosti občine pri protiletalsko-zaščitni službi. Po uredbi Vrhovnega komisarja so bile z decembrom 1943 zvišane plače za 30%, k čemur je prištet tudi v l. 1944 s privoljenjem Vrhovnega komisarja napravljene izdatke za regulacijo mezd. Višji prejemki so povzročili tudi višje socialne davke.

Navedeno dokazuje, da mestna uprava pri najboljši volji ni mogla bolj reducirati izdatkov, če je hotela, da bi se tudi v prihodnjem letu vsaj v glavnem zadostilo njenim dolžnostim.

Izdatkom razgrnjenih mestnih proračunov za leto 1945 v znesku lir 169.702.561.— stojijo nasproti dohodki v višini lir 135.905.792.—.

Primanjkljaj znaša torej

lir 33.796.769.—

Jedro tega primanjkljaja tvori deficit proračuna mestne uprave v znesku lir 19.619.219.—.

Nadaljnje primanjkljaje izkazuje jejo še proračuni tramvajskega podjetja v znesku lir 2.462.452.—, elektrarne v višini lir 8.613.575.—, plinarne v znesku lir 1.300.000.—, vodovoda v znesku lir 584.723.— in klavnice v višini lir 1.216.800. Posebej je podčrtati, da bi se navedeni celotni primanjkljaj lir 33.796.769.— povečal za nadaljnjih lir 2.490.900.— v primeru, če bi država ne priznala zaprosene dotacije k specialnemu proračunu mestnega preskrbovalnega urada.

Če so znašali celotni dohodki proračunov občine za l. 1944. Lir 120.782.005.—, bi povešek predvidenih dohodkov za l. 1945. znašal le lir 15.123.787.—. Jedro tega tvori povešek dohodkov pri specialnih proračunih, ki znašajo lir 15.115.848.—, dočim predvidevajo proračuni Zdrženih mestnih podjetij na svojih dohodkih le povešek lir 122.498.—, proračun mestne uprave pa celo zmanjšanje dohodkov za lir 114.559.—. Nesorazmerno velik povešek dohodkov specialnih proračunov je pripisati prvenstveno dohodkom proračuna mestnega preskrbovalnega urada, v katerem se kalkulira z nabavo kompletne količine kuriva, potrebne ljubljanskemu prebivalstvu, kar je seveda znatno dvignilo na eni strani izdatke, na drugi strani pa tudi dohodke tega proračuna.

Iz te primerjave je že razvidno, da na dohodkih mestne uprave in podjetij niso predvideni poveški, ki naj bi rezultirali iz zvišanja vseh vrst občinskih davščin kakor tudi cen proizvodov Zdrženih mestnih podjetij in zavodov. V proračunu za leto 1945. je namreč predvideno pobiranje davščin v višini, kakor se danes pobirajo, in cene za vodo, plin in elektriko, kakor veljajo po zadnjih odobritvah oddelka za kontrolo cen pri Pokrajinski upravi. Pri vsem tem so bili seveda upoštevani uspehi, doseženi v tekočem proračunskem letu ter podlaga za odmero občinskih doklad k državnim davkom, kakor jo je pripravila davčna uprava za proračunsko leto 1945. V splošnem so se vsi dohodki računali v najvišji možni meri brez kakih posebnih odbitkov za neizterljivost ali odpise drugih vrst. Na vsak način pa se je bilo oziralo na dokazano padajoči uvoz alkoholnih pijač, ki bo imel znatne posledice za proračun dohodkov mestne uprave v prihodnjem letu. Če se je še v aprilu in maju t. l. mesečno uvozilo v Ljubljano približno 400.000 litrov vina, je padel uvoz vina v oktobru

in novembru komaj na dobrih 100 tisoč litrov. Čeprav se županstvo ni moglo odločiti, da bi se zaradi izravnave proračuna zvišale za ljubljansko prebivalstvo nadvse važne občinske davkatve, kakor vodarine, gosaščine, kanalske pristojbine, doklade na pridobnino, družbeni davek itd., se za prihodnje leto vendar predlaga zvišanje trošarine na vino od dosedanjih lir 2.50 na lir 3.— za liter. Ta povešek je gotovo utemeljen, saj se vino ne prodaja več po lir 20.— do lir 30.— kot pred letom dni, temveč po 70 lir in še več. Na ta način se je mogel dohodek trošarine zvišati za lir 1.250.000.— s predpostavko, da bo znašal uvoz vina v letu 1945. vsaj 2.500.000 litrov.

Tako sestavljeni dohodki proračuna mestnega zaklada za leto 1945. pa bi tudi ne dosegli izkazane vsote lir 52.924.394.—, če ne bi v njih izkazali zneska 10 milijonov lir, ki naj ga prispeva premoženje občine, izvirajoče iz dosedanjega proračunskega poslovanja ter prispevkov, ki jih namerava občina zaprositi pri državi. Gre v tem pogledu za znesek lir 3.050.000.—, od katerega naj bi prispevala Pokrajinska uprava za požarno policijo in prostovoljno gasilstvo lir 1.400.000.—, za protiletalsko zaščito lir 500.000.— in za izredno ter redno vzdrževanje pokrajinskih cest, kakor tudi mestnih ulic, ki v vojnem času veliko več trpijo, lir 1.150.000.—.

Na prvi hip bi morda presenetila vsota lir 10.000.000.—, predvidena v proračunu dohodkov kot prebitek iz prejšnjih let. Treba pa je pojasniti, da so v tem znesku zapopadene razne starejše terjatve, ki jih bo po vsej verjetnosti možno izterjati v l. 1945, ter prihranki na izdatkih, nastalih prav zaradi tega, ker že v l. 1944. ni bilo mogoče marsikaj naročiti oziroma izvršiti, kar je bilo sicer s proračunom predvideno. Ustaviti so se morale zaradi pomanjkanja bencina razne avto-vožnje s škropilnimi in drugimi avtomobili, kakor tudi odložiti nabave sicer potrebnega materiala vseh vrst, ki ga danes ni mogoče niti kupiti. Vstavitev dobroimetja iz prejšnjih let pa je tudi danes še prav posebno umestna, ko bi se sicer drugače morala davčna bremena čezmerno zvišati. V teh izrednih razmerah naj tudi občina žrtvuje vsa razpoložljiva sredstva v svrhu delnega doprinosa k zaželjenemu uravnoteženju proračuna, čeprav bi morda poraba vseh rezerv vplivala na likvidnost mestne blagajne.

V kolikor bo nadzorstveno oblastvo odločilo, da se zaradi uravnoteženja proračuna dovolijo zvišanja vsaj nekaterih davčnih virov občine, se bo videlo šele pozneje. Na vsak način pa bi prišlo v poštev zvišanje trošarine na vino, kakor tudi primerna zaokrožitve doklade na pridobnino in družbeni davek. Pravično bi bilo nekoliko zvišati tudi takse na prenos nepremičnin. Če upoštevamo, da so cene proizvodov Zdrženih mestnih podjetij delno celo pod lastnimi režijskimi stroški, bi bila razumljiva tudi sprememba tarif za prodajo električnega toka, plina in vode.

V razgrnjenem pravilniku o izvrševanju proračuna mestne občine za l. 1945. končno niso predvidene kake bistvene izpremembe, ampak le popravki stilističnega značaja ter izpopolnitev postopka

pri nabavah, upoštevajoč dejstvo, da je vrednost denarja nekoliko padla. Ni tudi smatrati v členu 23. predvidene izpremembe odmere socialne občinske davščine kot kak povešek. Gre le za poenostavitev priredbenega postopka, pri čemer naj bo po predlogu davčne uprave za one davke, ki so sumarno knjiženi, odmerni kriterij višina osnovnega davka, za uslužbenki davek in za minimalni davek pa naj bi ostal kot doslej čisti dohodek. Izprememba priredbenega postopka je zamišljena tako, da bi zaradi tega davčni zavezanci ne plačali več, kot so plačali doslej.

G. župan Jančigaj je med drugim omenil tudi razne težave, ki jih mora premagovati ljubljanska občina. Mnogo teh težav ne bi bilo, če bi bila vedno povsod dobra volja. Obširneje je govoril tudi o skrbji mestne občine, da bi oskrbela ljubljansko prebivalstvo z zadostno količino drv. Že od aprila dalje je občina neprestano opozarjala na to potrebo, toda šele sedaj je začela njena akcija postajati uspešna. Zelo velike skrbi povzročata tudi pomankajne premoga. Zaradi tega trpi zlasti obratovanje elektrarne, plinarne in vodovoda. Nujno želeto je, da bi se ljubljansko prebivalstvo zavedalo resnosti tega pomanjkanja in čim bolj štedilo z električnim tokom, vodo in plinom.

Ob koncu konference je še višji svetnik dr. Krošelj podal nekatera pojasnila k sestavi proračuna. Letos se je sestava proračuna preuredila, da je sedaj proračun mnogo bolj pregleden. Uvedle so se tudi nove partije, tako za gasilstvo, protiletalsko zaščito, skrbstvo itd. Stara delitev proračuna na osebne in materialne izdatke je sicer v glavnem še ostala, toda izvršen je prvi korak, da se sestava proračuna poenostavi in da postane proračun bolj pregleden.

Sprememba pravil Splošne maloželezniške družbe

Šef pokrajinske uprave je odobril spremembo pravil Splošne maloželezniške družbe d. d. v Ljubljani. Po novih pravilih ni več predsednik upravnega sveta družbe podžupan ljubljanske občine in ostalih 4 članov upravnega sveta ne imenuje župan iz vrst meščanov-strokovnjakov, temveč imenuje ves upravni svet družbe, ki ima pet članov, župan, torej tudi predsednika, in sicer iz vrst občanov, ki imajo zadostno tehnično in gospodarsko sposobnost. Predsednika upravnega sveta zastopa v njegovi odsotnosti podpredsednik, ki ga izvoli upravni svet.

Prijava zalog

gradbenega lesa

V smislu izvršilnih določb šefa pokrajinske uprave k naredbi Vrhovnega komisarja za preskrbo z lesom se morajo prijaviti zaloge gradbenega lesa še po dosedanjih predpisih. Prijave je treba izvrševati v trojniku po občini oz. Zdrženju industrijevcev do vsakega 5. dne v mesecu po stanju zadnjega dne prejšnjega meseca.

Toliko objavljamo v dopolnilo k okrožnici Sindikata trgovcev z lesom, št. 18 z dne 6. nov. 1944, št. I 3026/44-263.

Sindikata trgovcev z lesom.

Prispevki delojemalcev za »Zimsko pomoč«

Pokrajinska zveza delodajalcev sporoča, da je prejela od Pokrajinske delavske zveze naslednji dopis:

»Na prošnjo »Socialne pomoči« z dne 23. t. m. ter v želji, da bi se omogočilo enotno zbiranje delojemalcev za veleakcijo »Vsi hočemo pomagati — darujte za izredno božično obdaritev za l. 1944.«, predlagamo, da organizirate po podjetjih nabiralne akcije med njihovimi posadkami.

Podjetniki naj bi pozvali svoje uslužbenke, da prispevajo ustrezne zneske v sorazmerju z rednimi mesečnimi prejemki in naj jih naklonijo »Zimski« oz. »Socialni pomoči«. Tako darovane prispevke bi bilo treba odtegniti pri rednem izplačilu mezde oz. plače v času od 1. do 15. decembra in jih nakazati po navodilih »Socialne pomoči«.

Prosimo vsa združenja in Odsek za obrtništvo, da o tem takoj obveste svoje člane in da tako zbrane prispevke nakažejo na tekoči račun »Socialne pomoči« pri Hranilnici Ljubljanske pokrajine. Pokrajinski zvezni delodajalcev pa naj predložijo seznam podjetij, katerih uslužbenec so prispevali za »Socialno pomoč« in koliko so darovali.

Praznovanje praznika Vseh svetnikov

Pokrajinska zveza delodajalcev sporoča naslednji dopis nemškega svetovalca:

»Z odločbo VIII-35-Dr. K./R z dne 27. X. 1944 sporoča Vrhovni komisar, da se praznik Vseh svetnikov (1. novembra) uvršča med praznične dneve, ob katerih se mora delavec in nameščencem izplačati mezda tudi, če niso delali.«

Tudi vajencem se mora izplačati božičnica

Pokrajinska delavska zveza sporoča, da pripada tudi vsem vajencem, ki so že dovršili enoletno učno dobo, ustrezajoča božična nagrada v smislu odredbe Vrhovnega komisarja. Tudi nemški svetovalec je izdal tolačenje, da pripada vajencem ustrezajoča božična nagrada. Zato se pozivajo vsi delodajalci, da izplačajo vajencem z enoletno učno dobo ustrezajočo božično nagrado.

Opozorilo članom Združenja industrijcev in obrtnikov

Združenje industrijcev in obrtnikov Ljubljanske pokrajine razglasa:

Delovni čas in pribitek za nadurno delo

Z odločbo z dne 4. julija 1944, s katero je Vrhovni komisar za operacijsko območje »Jadransko primorje« odobril dodatke h kolektivnim pogodbam (gl. našo okrožnico št. 6591 z dne 2. avgusta t. l.), je bil predpisan za vse stroke 48-urni delovni čas ter 25% pribitek za nadurno delo ob delavnikih, 50% pribitek pa za praznično in nedeljsko delo.

Na vlogo Pokrajinske zveze delodajalcev, s katero je opozorila na zakonodajo, ki velja v naši pokrajini, je Vrhovni komisar z rešitvijo z dne 15. X. t. l. zavzel dokončno stališče kakor sledi: Normalni delovni čas je 48 ur, razen v strokah, kjer je že obstoječimi kolektivnimi pogodbami predviden daljši delovni čas. Za prekočasno in nočno delo je plačati 25%-ni pribitek, za delo ob nedeljah in praznikih pa 50%-ni pribitek.

Božična nagrada delavcem

Ker so nekatera podjetja pri izplačilu doklade v smislu odredbe Vrhovnega komisarja odtegnila tudi po zakonu na delojemalca odpadajoči del prispevka za socialno

Zasluge nemške veletrgovine

Ali je v današnjih časih vedno večjega vpliva države na vse gospodarsko življenje veletrgovina sploh še upravičena? Na to danes gotovo zelo aktualno vprašanje odgovarja »Deutsche Adria-Zeitung« z vsem poudarkom pozitivno ter pravi v članku »Upravičena veletrgovina« med drugim naslednje:

Z visokimi dimniki se reprezentira tovarniški obrat, z izlozobami — čeprav je v vojnem času njih sijaj obledel — podrobna trgovina. Veletrgovini pa manjka tak zunanji znak. Potrošniku blizu stoječi detalist more še nekako upati na razumevanje svojega dela. Bolj daljna pot blaga pa je zaprta očem javnosti.

Če bi bila veletrgovina v resnici odveč, kakor se tu pa tam trdi, bi jo že davno preskočili. Nihče namreč ni zavezan, da bi se je moral posluževati. Je pač zgovoren dokaz, da se je ne more pogrešati, ko so tudi najbolj vneti zagovorniki direktnega blagovnega prometa našli nazaj pot k veletrgovini.

Sicer se je vgnezdila v tihotapski trgovini v letih 1917/18, še bolj bujno pa v naslednjih letih razvrednotenega denarja zelo nerazveseljiva oblika veletrgovine: verižniška trgovina, ki je živela od tega, da je pošiljala blago na sprehod. Še v slabšem spominu pa je ona trgovina, ki je delala le z beležnico in telefonom ter pospravljala oduške dobičke, pa čeprav bi spravilo vso to trgovino v žep telovnika. Toda v strogem očiščevalnem procesu ob deflaciji so bili vsi takšni elementi odstranjeni.

Nikdar se ne bi moglo tako gladko preiti na vojno stanje, če ne bi veletrgovina dala v prvi prehodni dobi svoje dobro napolnjene zaloge na razpolago. Te so tudi še kasneje omogočale zadostno oskrbo, ko je prometni aparat preobremenjen v prvi vrsti z vojaškimi potrebami. Načrtno se je veletrgovina založila z blagom tudi za ta primer, da so mogle njene zaloge tudi v času najbolj ostrega zastanka transportov ne samo omogočiti normalno oskrbovanje z blagom, temveč tudi včasih nastale hipne potrebe zadostiti, kakor ob premetitvi tovarn, evakuacijah in zračnem terorju. Tudi ob najbolj nepričakovanih težkih dogodkih se je izkazala okretnost veletrgovine.

Veletrgovina more biti kos zelo mnogostranskim nalogam in njena pozicija se ne more zlahka določiti. Potrošnik misli pri omembi veletrgovine le na veletrgovino, ki dela za podrobno trgovino in na njene odjemne naloge, pri tem pa pozablja na nič manj važno s proizvodnjo zvezano trgovino, ki spravlja posamezne proizvajalne obrate v kontakt, ko tudi trgovino, ki nakupuje surovine, odpadke in staro blago. Dejansko spremlja veletrgovina blago po vsej njegovi poti od surovine pa do polizdelka in izdelka ter do prodaje predmeta detalistu, na drugi strani pa prevzame ostanek preostalega blaga, da ga dovede do novega kroženja.

K veletrgovini pa spada tudi uvozna in izvozna trgovina. Ravno ta trgovska panoga je pokazala v vojni občudovanja vredno stabilnost in življenjsko silo. Izpadke v čezmorski trgovini je znala veletrgovina izravnati z odkritjem novih trgov. Dočim se je vodila v prejšnji svetovni vojni vsa zunanja trgovina po centralni družbi, da so zasebne tvrdke kot samostojne trgovine zginile s trga, je danes nemška zunanja trgovina v bistve-

nem postavljena pod zasebno vodstvo. Najboljše storitve so se doslele tam, kjer se je državno vodenje poslužilo podjetniške iniciative hamburških, bremenskih, lübeških, gdanskih in drugih trgovskih podjetij in njih inozemskih zvez. Danes ni več urada, ki bi se zavzemal za izključno monopolistične oblike v zunanji trgovini. Zaradi označbe veletrgovina bi se lahko pozabilo, da se naloge veletrgovine nikakor ne omejujejo le na čisto trgovske posle. Veletrgovina ne zagrablja samo blaga, ga stehta, kontingentira, kreditira in posreduje pošiljke. To vse je morda spadalo še v začetke veletrgovskega udejstvovanja. Moderni veletrgovec mora biti v mnogih primerih poleg trgovca tudi še verziran tehnik. Tako daje nasvete trgovec z orodjem za stroje, da navedemo en primer, pri nabavi in izbiri strojev.

Večje trgovske tvrdke imajo večinoma lastne tehnične pisarne. Trgovino z opremo obratov goje dostikrat tako, da prevzamejo izdelavo celotnih fabričnih naprav, ker morejo potrebne tehnične kon-

strukcije in izvedbe najbolj presojati. Trgovina z orodjem ter z orodjem za stroje je priskrbela orodne delavnice za čete in jih sestavila, prevzela strojno opremo oborožitvenih obratov, finansirala njih razširjenja ter prebila mejo med trgovino in tovarniško proizvodnjo ter sama začela ustanavljati tovarne.

Seveda pa je tudi v vojni še vedno najvažnejša funkcija veletrgovine skrb za zaloge. Po sortimentu veletrgovine je povezano veliko število dobaviteljev s še večjim številom odjemalcev. Na ta način se more brez števila veliko delovnih potov združiti, dočim bi direktni promet pomnožil število naročilnih potov, pošiljk, formulacij, obračunov itd. v nedogled.

Če bi bila veletrgovina avtomatičen in na vse zadnje odvišen razdeljevalec blaga, bi se že davno nadomestila z drugo razdeljevalno organizacijo. V resnici pa ima veletrgovina to veliko nalogo, da spremeni delo proizvajalnih obratov v odjemno in oskrbovalno storitev.

Nemška gospodarska pomoč Bolgariji

Neosnovane trditve novih bolgarskih ministrov, da je Nemčija gospodarsko izkoriščala Bolgarijo, so, kakor je »Trgovski list« že poročal, popolnoma ovržene s tem, ker so bolgarske vlade same objavljale iz zunanje-trgovinske bilance, poučen in zanimiv pa je naslednji opis nemško-bolgarskih gospodarskih odnošajev, ki ga je objavil »Südsüd-Echo«:

Kdor je zasledoval razvoj gospodarskih odnošajev med Bolgarijo in Nemčijo ne samo od jeseni 1939, temveč že dolga leta prej, si bo brez težave ustvaril pravo sliko ter vse objektivno presodil. Gospodarski odnošaji med obema državama niso bili intenzivni samo v vojnih razmerah ali zaradi njih, temveč tudi v mirni dobi ter vedno tesno zvezani s strukturo bolgarskega izvoza. Bolgarija je v še večji meri agrarna dežela ko ostale južnovzhodne države, iz raznih vzrokov, predvsem pa zaradi velike razlike zemljišč, pa njena žitna proizvodnja ni baš obilna. Cerealije imajo v okviru bolgarskega izvoza samo skromno vlogo. Lahko pa izvaža razmeroma velike količine tobaka, grozdja in sadja, torej blago, ki ni nikjer neobhodno potrebno in čigar cene so v raznih razmerah zelo različne. Poleg tega ker se je po prvi svetovni vojni pri tem blagu pojavila močna konkurenca Severne in pozneje Južne Amerike, od koder je prihajalo v Evropo prav dobro blago, ki ni bilo drago. Zaradi te konkurence so bili bolgarski pridelovalci v težkem položaju. Situacija bi se bila še poslabšala, če ne bi Nemčija svoje nabave živil bolj in bolj prelagnala na evropski jugovzhod. S tem so se začeli za bolgarske pridelovalce

novi in boljši časi. Prvič je bil nemški trg dovolj velik, drugič pa so bili v Berlinu pripravljani, plačati bolgarsko izvozno blago po dobrih in stalnih cenah. Te cene so bile celo nad povprečjem cen svetovnega trga. Tako so leta 1938. prevzeli bolgarsko pšenico po 155 mark za tono, ko je bila cena na svetovnem trgu samo 90 mark, sojo in suhe slive pa so prevzeli po 225 in 386 mark za tono, dočim je bila svetovna tržna cena okrog 130 in 300 mark. Te ugodne cene gotovo niso bile brez vpliva na življenjski standard bolgarskega ljudstva in ko je tako narasčala kupna moč bolgarskega kmetijstva, so bile onemogočene tudi vse potrebne investicije za napredek kmetijskih gospodarstev, za nabavo umetnih gnojil ter za izpopolnitev prej zelo skromnega inventarja kmetijskih strojev in orodja. Od leta 1918. do 1943. so v Bolgariji naročili okrog 240.000 plugov in na tisoče raznih strojev. Samo v letu 1942. je prišlo v deželo okrog 1000 traktorjev. Nabave umetnih gnojil so se v letih 1938. do 1942. povečale od 754 na 17.438 ton.

V sodelovanju z Nemčijo so bile tako v nekaj letih omogočene nabave, za katere bi bilo pod drugimi pogoji potrebnih trikrat toliko let. Večina bolgarskih kmetov pa morda sploh nikdar ne bi mogla dobiti nekaterih modernih strojev, če ne bi bilo ugodnih nemških dobav. Nemčija je od začetka vojne uvajala razne akcije za napredek bolgarskega kmetijstva v splošnem ter za uvedbo in pospešitev novih kultur (oljne rastline). Z nemško pomočjo so bili izvedeni potrebni poskusi, urejena so bila vzorna posestva in naselja, naposled pa ustanovljen kmetijski inštitut.

Po nemški pobudi so začeli leta 1934. pridelovati sojo in so se ti nasadi od skromnega začetka 1400 ha razširili od lani na okrog 50.000 ha. Pri nemškem zagotovitvi rednega prevzemanja pridelkov se je v enem desetletju bolgarsko sadjarstvo in vrtnarstvo po svojem pridelku potrojilo in pri uvajanju novih kultur so sodelovali nemški strokovnjaki. Po nemški pobudi in z nemško pomočjo je zelo uspešno napredovalo tudi konserviranje sadja in sočivja, kar je znatno dvignilo količino in vrednost bolgarskega izvoza. Med drugim je bila uvedena proizvodnja grozdnih koncentratov, ki je dosegla lani 5000 ton, kar ustreza predelavi 30.000 ton grozdja.

Proizvodnja sadne mezge se je od 5000 ton leta 1938. zvišala do lani na 110.000 ton.

Tudi pri napredku bolgarske živinoreje ima Nemčija velike zasluge. Iz Nemčije je Bolgarija dobivala plemensko živino in bolgarski kmetje so v Nemčiji spoznali najnovije gospodarske in strokovne metode, ki so jih potem doma z največjim pridom uporabljali pri živinoreji in mlekarstvu. V raznih strokah so se v Nemčiji dobro izšolali tudi bolgarski delavci.

Ves čas vojne je Nemčija več dajala Bolgariji, kakor pa je od nje dobivala, Nemčija pa ima izvozni presežek tudi pri izmenjavi blaga od začetka leta 1939. dalje. V tej dobi je bil nemški uvoz iz Bolgarije vreden 1057.2, nemški izvoz v Bolgarijo pa 1176.95 milijona mark in znaša tako nemški izvojni presežek 119.75 milijona mark.

Izdatne nemške gospodarske pomoči, ki jo označujejo tri podatki, pa so bile z Bolgarijo vred deležne tudi druge južnovzhodne dežele, ker je Nemčija posvetila gospodarstvu tega dela Evrope svojo posebno pozornost. Za koristi, ki so jih imele Bolgarija in druge južnovzhodne dežele od gospodarskih odnošajev z Nemčijo, se je treba zahvaliti močnemu nemškemu prizadevanju za uresničenje velikega cilja — gospodarske samostojnosti celinske Evrope.

† Melita Jelačin

V Ljubljani je umrla gospa Melita Jelačin, vdova po pok. romunskem konzulu in industrialcu inž. M. Jelačinu in lastnica tovarne za zamaške.

Pokojnica je bila visoko naobrazena dama in skrbna žena, ki je povsod uživala velik ugled in odkritosrdno spoštovanje. To je dokazalo tudi številno spremstvo na njeni zadnji poti v nedeljo.

Bodi ji ohranjen blag spomin!

Najvišje cene za oljna semena

Na prošnjo Kmetijske zbornice je odobril Komisar za cene naslednje najvišje cene za oljna semena, in sicer: za 1 kg franko zbirališče Prevoda:

sončnice lir 7.50 (sedem in pol), bučnice lir 9.— (devet), repica lir 7.50 (sedem in pol), ogrščica lir 7.50 (sedem in pol).

Cenik z najvišjimi cenami mora biti na vpogled občinstvu na vidnem mestu v vseh obratnih prostorih, kjer se prodaja blago, navedeno v ceniku.

Vsako neposredno ali posredno zvišanje cen je prepovedano. Kršitelji se kaznujejo po zakonskih predpisih.

Trgovinski register

Spremembe in dodatki:

Ing. Vladimir Stare, tvornica kovinskih izdelkov EKA, Ljubljana.

Vpiše se prokurist Martelanc Slavko, zasebni uradnik v Ljubljani.

Industrializacija Portugalske

Na Portugalskem so napravili triletni načrt za industrializacijo dežele. Praktično izvajanje tega načrta se je že začelo z razdelitvijo naročil za opremo raznih novih in razširjenih industrijskih obratov. Velik del naročil je dobila Švica. Tako so v Švici naročili dve tretjini vseh strojev in naprav za novo veliko tovarno papirja, ki bo imela dnevno kapaciteto 1500 kilogramov papirja. Tudi pri drugih industrijskih obratih, ki bodo urejeni po triletnem načrtu, bo mnogo strojev, orodja in aparatov švicarskega izvora.

KNJIGOVESNICA Ljudske tiskarne

LJUBLJANA, Kopitarjeva ul. 6

a) Knjigoveški oddelek:
Vezava vseh vrst
od preprostih do razkošnih

Zaloga poslovnih knjig in rastri-
ranih papirjev za knjigovodstvo

b) Torbarski oddelek:
Izdelovanje kovčegov, potnih in
damskih torbic, aktovk, listnic,
denarnic in sličnih galanterijskih
izdelkov

Solidno in priznano delo

Obrtniški vestnik

Mezde za 1. november

Z odločbo VIII-35-Dr. K./R z dne 27. 10. 1944 sporoča Vrhovni komisar, da se praznik Vseh svetnikov (1. novembra) uvršča med praznične dneve, ob katerih je delavecem in nameščencem izplačati mezdo tudi, če niso delali.

Prispevek delojemalcev za zimsko pomoč

Da bi se omogočilo enotno zbiranje prispevkov pomočniškega in nameščenskega osebja za veleakcije »Vsi hočemo pomagati« — daruje za izredno božično obdaritev za leto 1944, naj obrtniška podjetja na prošnjo »Socialne pomoči« in na predlog Pokrajinske delavske zveze pozovejo svoje uslužbenice, da prispevajo ustrezne zneske v sorazmerju z rednimi mesečnimi prejemki in jih naklonijo »Socialni pomoči«. Tako darovane prispevke je treba odtegniti pri rednem izplačilu mezd oziroma plač v času od 1. do 15. decembra t. l. in jih nakazati »Socialni pomoči«, oziroma na njen tekoči račun pri Hranilnici Ljubljanske pokrajine, Odseku za obrtništvo pa je istočasno pismeno ali ustno sporočiti naziv podjetja in skupno zbrano vsoto prispevkov, katere so darovali delavci in nameščenci vsakega podjetja posebej za »Socialno pomoč«.

Večja volja po storitvah v Nemčiji

Nove misli nemškega storilnega socializma se med drugim kažejo tudi v narastku raznih predlogov za zboljšanje dela v obratih. Leta 1943. je imelo 35.000 nemških podjetij organizirano službo za predlaganje zboljševalnih predlogov. Vseh predlogov je bilo približno 300.000, od katerih je bilo 60 do 70 odstotkov praktično uporabnih. Skoraj dve tretjini predlogov sta prišli iz krogov strokovnih, izučnih in pomožnih delavcev.

Vinski pridelek Severne Italije

Severna Italija bo letos pridelala 12 do 18 milijonov hl vina, kar bi zadostovalo za kritje njene potrebe. Da se zamči redna oskrba potrošnikov, morajo biti vse velekleturne za najmanj tisoč hl na razpolago kmetijskemu ministru. Te velekleturne bodo oskrbovale ljudi z običajnim potrošnim vinom. Vinogradniki morajo tem velekleturnam oddati svoje pridelke grozdja. Vsa proizvodnja vina bo kontingentirana.

Razdolžitev madžarskega kmetijstva

Madžarska vlada je v svojem programu napovedala, da bo do 1. januarja 1945 popolnoma razdoločeno vse madžarsko kmetijstvo. V zadnjih letih je ta razdolžitev že dobro napredovala in so v začetku letošnjega leta kmetijski dolgovki znašali samo še 877 milijonov pengö, dočim so l. 1932., ko je bila po ugotovitvi Madžarskega gospodarskega inštituta kmetijska zadolžitev na višku, dosegli 2.17 milijarde pengö. Obrestno breme te zadolžitve je doseglo 225 milijonov ter je znašalo več ko 20% vsega tedanjega kmetijskega dohodka.

Ze 1. 1934. se je obrestno breme znižalo na 15.4% letnega kmetijskega dohodka, v poznejših letih pa je razdolžitev še bolj napredovala. Veliko zaslugo pri tem imajo gospodarski odnosi z Nemčijo, kajti madžarska kmetijska proizvodnja je v Nemčiji dosegla cene, ki so presegale cene svetovnega trga. Madžarsko kmetijstvo je imelo od leta do leta večje dohodke, dolgovki pa so se tako znižali, da bo letos obrestno breme znašalo samo še 1.6% od letnega kmetijskega dohodka.

Lesni dogovori med Nemčijo in Hrvatsko

Zadnji »Internationaler Holzmarkt« poroča:

Vse iz Hrvatske dosepele vesti govore o neprestanem zviševanju cen skoraj vseh predmetov in storitev. Razvrednotenje denarja hitro napreduje. Na drugi strani pa se opaža v zadnjem času vedno večje pomanjkanje denarja, kar se tudi v zadnji izdaji »Obvestil Nemške trgovinske zbornice« v Hrvatski posebej naglašja.

Neenakomeren razvoj denarnega obtoka in cen kaže posebno jasno, da je dvig cen le v manjši meri posledica zajemanja denarja iz emisijske banke. Nasprotno je ta nastal zaradi pomanjkanja blaga, kar se posebno dobro vidi pri lesu.

Les na Hrvatskem čisto gotovo ne spada v ono vrsto blaga, ki bi ga primanjkovalo. Nasprotno ga je v deželi zelo veliko, a je redno gozdarsko obratovanje zaradi tolovajev nemogoče. Pa celo brez ozira na to, bi bilo v deželi, pri še obratujočih žagah in pri veletrgovcih zadostj rezanega lesa, zlasti če se primerjajo dejanske gospodarske potrebe z razpoložljivimi zalogami. Šele zaradi nemožnosti, da bi se zaradi nesigurnih razmer

moglo spraviti blago na kraj potrošnje, se popolnoma pokaže pomanjkanje blaga.

Lesni promet med Nemčijo in Hrvatsko je v znaku splošnega neugodnega gospodarskega razvoja Hrvatske. Zviševanje cen, moglo bi se skoraj reči, je na tekočem pasu in preprečuje skoraj vse dogovore. K temu pride še to, da marčna pogajanja zaradi cen med Nemčijo in Hrvatsko nikakor niso ustrezala pričakovanju hrvatskega lesnega gospodarstva, ne sicer toliko zaradi njih višine ko zaradi njih notranje strukture. Pri velikanskih kakovostnih razlikah, kar velja zlasti za listovce, morajo enotne cene povzročiti, da se izvažajo samo manjvredno blago ali pa da ostanejo dogovorjeni kontingenti samo na papirju. Drugo težavo vidijo lesni strokovni krogi v tem, ker se je rezani les jelše in bresta v ceni izenačil, za hrastov rezan les pa zvišala cena le za pol odstotka.

Hrvatska zveza lesnih industrialcev predlaga zato, da se linearno zvišajo vse stare cene, pri čemer naj bi se upoštevala celotna vrednost lesnega izvoza v Nemčijo v višini 112.575.000 RM.

Mezde in plače v Švici

»Südost-Echo« piše, da se v Švici vojna udeležuje v duhu in smislu napredujoče socializacije. Do tega zaključka prihaja na naslednji način:

Iz statističnih podatkov je razvidno, da se je švicarski narodni dohodek številčno zvišal, po realni vrednosti pa znižal ter da je to znižanje bolj v breme kapitala in dohodkov od kapitala kakor pa v breme množice delavcev in nameščencev. To dokazuje tudi najnovejši podatki o gibanju mezd in plač. Zvezni urad za industrijo, obrt in delo je objavil pregled mezd in plač v oktobru 1943. Iz tega pregleda je razvidno, da so se od julija 1939. do februarja 1943. mezde izučnih delavcev zvišale povprečno za 31%, neizučnih delavcev pa za 39.1%. Mezde žensko so se zvišale za 40%, mezde mladoletnih delovnih moči pa celo za 54.5%. Zasluzki v raznih strokah so precej različni, razlike pa so povzročene tudi od krajevnih

razmer. Tako so zasluzki v trgih za 6%, v mestih pa za povprečno 18% višji ko v vaseh. Pri uslužbenicah so se plače od junija 1939. do oktobra 1943. po kategorijah zvišale za 25.6 do 28.9, pri uslužbenicah pa od 28.3 do 32.8%. V strojni in kovinski industriji so se v drugi polovici lanskega leta urne mezde pri profesionalistih zvišale za 175.3%, pri pomožnih delavcih pa za 200.1% nad višino leta 1914., dočim se je indeks življenjskih potrebščin od takrat dvignil od 100 na 205. Iz tega primera se vidi, da mezde indeks življenjskih stroškov celo presegajo ter da se pri nižjih kategorijah bolj zvišujejo ko pri višjih.

Plače nameščencev se sicer ne zvišujejo v isti meri kot delavske mezde, je pa tudi pri njih tendenca podpiranja nižjih kategorij. Poleg plač pa imajo nameščenci tudi draginjske doklade, ki so vedno v skladu z indeksom življenjskih stroškov.

Pomanjkanje kovin v USA

V nasprotju s sedanjo vojno niso bile v prvi svetovni vojni cene za kovine v Združenih državah Sev. Amerike prav nič omejene. Zato so se zaradi močno naraslega vojnega povpraševanja dosegle rekordne cen. Da se to ne bi ponovilo tudi v sedanji vojni, je ameriška vlada dvig cen ustavila.

Od tedaj pa se je položaj zelo spremenil v škodo severno-ameriške kovinske proizvodnje. Ameriški rudniki ne morejo danes več kriti kovinske potrebe oborožitvene industrije. Če bi se ob izbruhu sedanje vojne dovolil svoboden razvoj cen, bi najbrže cene tako narasle, da bi se mogle one v prvi svetovni vojni označiti še kot zelo skromne. Te prednosti pa severno-ameriško gospodarstvo ne bi moglo samo popolnoma izkoristiti, kajti rudniki in plavži danes ne morejo zagotoviti lastne oskrbe ameriške oborožitvene industrije. Od visokih kovinskih cen v Združenih državah bi imele v prvi vrsti dobiček iberio-ameriške dežele, katerih kovine in rudninske dobave USA danes ne morejo več pogrešati.

Pri neprimeroma bolj ugodnem mednarodnem odjemnem položaju so mogli ameriški proizvajalci kovin doseči v prvi svetovni vojni zelo visoko zvišanje cen, da je ve-

tega pa tudi niso imeli razloga za povečanje proizvodnje, dočim proizvajalcem v Ibero-Ameriki ni bil neznan kočljiv položaj severno-ameriške oskrbe. Ta položaj so izkoriščali z zahtevanjem višjih cen in USA vlada jim je morala skoraj vedno ugoditi. Na ta način se je posrečilo severno-ameriškim velekoncernom kovinske industrije, da so si zagotovili svoje vojne dobičke s pomočjo svojih iberio-ameriških podružnic.

Za razvoj v USA odgovorni krogi so najbrže sedaj spoznali, da ni do sedanja politika cen dosegla nameravanega učinka, da bi se namreč ohranila nizka raven cen. Obmejni producenti dobe vključno s premijo 5 centov itak že 17 centov za libro bakra, drugi proizvajalci pa dobe s pomočjo svojih iberio-ameriških podružnic višje cene, pri tem pa še štedijo rudne zaloge v svojih severno-ameriških ležiščih. Zato je prodrila namera, da se bodo cene za baker občutno zvišale, in sicer od 17 do 27 centov za libro. Če se bodo v resnici odločili za takšno spremembo v politiki cen, potem treba računati s tem, da bodo tudi proizvajalci svinca in cinka zahtevali zvišanje svojih cen.

(Po »Reichu«.)

Denarništvo in zavarovalstvo

Uradne ure denarnih zavodov

Združenje denarnih in zavarovalnih zavodov Ljubljanske pokrajine objavlja:

Zaradi letalskih alarmov so poslovne ure denarnih zavodov za stranke od 1. decembra t. l. dalje od 8. do 12.30 ure.

Ko se je izdala v Belgiji naredba o zamenjavi bankovcev, so računali, da bo predloženih v zamenjavo za 86 milijard frankov. Predloženih pa jih je bilo za 10 milijard manj, ki so bili najbrže s pomočjo anglosaških čet poslani izven dežele.

Kanton Zürich bo deloma konvertiral svojo 4 odstotno posojilo iz leta 1934. v 3.5 odstotno ter bo v ta namen najel novo posojilo v višini 40 milijonov šv. fr.

Novega švedskega 3.5% obligacijskega posojila je bilo podpisano za 487.5 milijonov šv. kron. Ta vsota pa bo še narasla. Zavarovalnice so podpisale zelo veliko tega posojila, ravno tako tudi banke, in sicer tako za svoj račun ko na račun svojih klientov. Industrialci pa niso dosti sodelovali pri podpisovanju tega posojila.

Gospodarske vesti

Cementno industrijo v Nemčiji ni vojna glede donosnosti pospeševala, kakor poroča »Reich«. Dočim je za l. 1941. 13 vodilnih cementarn plačalo povprečno 6 odstotno dividendo, jo je izplačalo v l. 1942. samo 3 podjetji, 9 pa ni izplačalo nikake dividende. V l. 1943. pa se je položaj zboljšal in samo dvojce podjetij ne bo izplačalo dividende, dočim so druga zopet začela izplačevati dividende.

Trgovski pouk se je znova uvedel v nemških vojaških strokovnih šolah. S tem je bila dana lepa prilika poklicnim vojakom, da se bodo mogli po vojni uveljaviti v trgovini.

V Nemčiji se niso zvišale urne mezde od izbruha vojne niti za 15 odstotkov, dočim so se dvignile v prvi svetovni vojni za 230 odstotkov. Od tega velikega zvišanja mezd pa delavci prej niso imeli nobenega dobička, ker se je življenje podražilo še v večji meri. V sedanji vojni pa se je izkazalo, da je stop za cene trdna podlaga za politično stabilnih cen.

Ob koncu oktobra 1943 je bilo v Nemčiji (vključno z novimi ozemlji) 5367 delniških družb skupno osnovno glavnico 29.7 milijarde RM proti 5.404 družbam z 29.06 milijarde RM ob koncu leta 1942.

Madžarski komisar za cene je predpisal maksimalne plače za vodilno uradništvo v gospodarskih podjetjih. Najvišja plača uradnika sme biti največ desetkrat večja od mezde strokovno kvalificiranega delavca.

Španska vlada je dovolila tvrdki Lorenz Heria ustanovitev tovarne za izdelovanje radijskih sprejemnih aparatov ter radijske popravilnice. To pa pod pogojem, da bo pri svoji proizvodnji uporabljala izključno domače material.

Železna proizvodnja Španije je dosegla v prvih sedmih mesecih letoš-

Gostilničarski vestnik

Oddaja piva

Pokrajinska uprava v Ljubljani sporoča pod štev. 6611/1-VIII z dne 28. 11. 1944:

Nov obratovalni čas za prodajanje piva samo 3 dni v tednu in sicer ob ponedeljkih, sredah in sobotah od 1/8. do 1/12. in od 14. do 15.30 ure, kakor ga je tvrdka dne 25. t. m. tu sem prijavila, se sprejme na znanje.

V smislu gorenjega sporočila bo Pivovarna »Union« odslej oddajala pivo samo trikrat tedensko med zgoraj označenimi urami.

Sindikatski gostinskih podjetnikov.

Zaposlitev v švicarskem hotelirstvu

Švicarski zvezni urad za industrijo, obrt in delo je izdelal in objavil pregled zaposlitve v raznih strokah. Iz tega pregleda je razvidno, da se je zaposlitev v hotelirstvu letos od junija do avgusta nekoliko dvignila. Najnižjo stopnjo, ki je bila v poletju leta 1940., je dosegla 30%, je pa še vedno za 23% pod višino, ki je bila dosežena v poletju l. 1939. V primerjavi z lanskim razdobjem od junija do avgusta se je zaposlitev letos dvignila za 6%, kar je v vojnih razmerah še precej ugodno.

njeja leta skupno 345.200 ton proti 311.100 tonam v istem času lani. Istočasno se je zvišala proizvodnja jekla od 384.800 na 400.400 ton.

Letošnja španska trgovca s 83 milijoni stotov grozdja je največja od leta 1934. Ker se doma potroši le 2.5 milijona stotov grozdja, računajo, da bo dalo za vinsko proizvodnjo določeno grozdje približno 20 milijonov hektolitrov mošta.

Industrializacija je v zadnjih letih na Balearskih otokih močno napredovala. Od leta 1936. dalje se je s kapitalom 20 milijonov peset ustanovilo 600 novih podjetij, med njimi 31 tekstilnih tovarn z letno kapaciteto 17 milijonov metrov bombažnih tkanin. Zelo se je razvila tudi proizvodnja usnja.

Generalni ravnatelj španskega urada za obnovo je objavil, da je španska država dosedaj izdala za obnovo v državljanski vojni razdejanih poslopj 1.5 milijarde peset. Do leta 1950. bodo vsa poslopja obnovljena.

Danska proizvodnja surovega masla je bila v letu 1943/44 za približno 10% višja ko v prejšnjem letu.

Nazadovanje švedske zunanje trgovine je skokoma povečalo brezposelnost mornarjev in prislamskih delavcev. V železnih rudnikih so bili v zvezi z izvoznimi omejitvami izvršeni prvi odpusti delavcev. Gospodarski krogi so zaradi nadaljnega narastka brezposelnih zaradi nazadovanja zunanje trgovine zelo vznemirjeni.

Švedska industrijska proizvodnja je v avgustu zopet nazadovala, in sicer je padel produkcijski indeks (l. 1935. = 100) od 107 na 106. Najbolj je padla proizvodnja v jekleni, železni in strojni industriji.

Blagovni promet na angleških železnicah je letos nekoliko padel, dočim se je potniški promet zaradi vojaških potreb invazije povečal. Zvišanje mezd in cene premoga je dvignilo izdatke železnic za 10 odstotkov.

Iberio-ameriške države so v Chicagu protestirale proti nameravani organizaciji svetovnega zračnega prometa, ker so proti temu, da bi imele pri tem edino velesile odločilno besedo. Iberio-ameriške države skušajo zaradi tega ustanoviti svoj poseben blok.

Ameriški delavci zapuščajo svoja mesta v oborožitveni industriji, če le morejo najti namestitve v industriji, ki dela za mirovne potrebe. Roosevelt je zaradi tega zagrozil delavcem z zelo ostrimi ukrepi, ker ne sme ameriški oborožitveni industriji primanjkovati delavcev.

Racionalizacija je bila v USA postrojena. Zlasti je začelo primanjkovati oblek, a se boje, da bi bila uvedba oblačilnih nakaznih prekasna. Meso, maščobe in nekatere konzerve so se morale znova racionalizirati. Tudi cigarete bo do srede leta 1945. primanjkovalo.

Sovjetska unija zahteva s svojimi reparacijskimi terjatvami proti Finski in Romuniji približno 30—50 odstotkov predvojnega izvoza teh dežel. Do tega rezultata prihaja ameriška zveza za zaščito lastnine v inozemstvu. Zveza žalostno ugotavlja, da bodo zaradi tega trgovinski odnosi obeh teh dežel do Anglije in USA prav občutno moteni.

Kanadska proizvodnja aluminija se je v zadnjem času zmanjšala za 50%, ker je angleška vlada omejila svoje nakupe kanadskega aluminija.

HRVATSKA DEŽELNA BANKA D. D., podružnica Ljubljana

CENTRALA V ZAGREBU

Podružnice: Beograd, Crikvenica, Karlovac, Ujvidek, Osijek, Sušak, Zemun — Delniška glavnica: Kn 100,000.000.—. Rezerve cca: Kn 30,000.000.—

izvršuje vse bančne posle najkulantneje!

JERAS MAKS

Telef.
38-36

Ljubljana, Miklošičeva 34

Čokolada • bonboni • keksi

P. Magdič

Ljubljana — Ulica 3. maja

A. Janežič

Knjigoveznica, zaloga šolskih zvezkov in poslovnih knjig

Ljubljana, Florjanska ul. 12-14 — Tel. 32-22

Fabiani & Jurjovec

manufakturna trgovina

Ljubljana — Stritarjeva ulica šte. 5

Splošno kreditno društvo

r. z. o. z. v Ljubljani, Ulica 3. maja šte. 5

izvršuje vse denarne posle. Sprejema vloge na hranilne knjižice in na tekočih računih. — Telefon št. 38-84

F. & I. Goričar

Ljubljana, Sv. Petra cesta 29

● priporoča razno manufakturno blago ●

SCHNEIDER & VEROVŠEK

Trgovina z železnino

LJUBLJANA

NA DROBNO

NA DEBELO

Manufakturna in modna trgovina

A. Žlender

Ljubljana — Mestni trg št. 22

Priporoča se:

A. JANEŠ

delikatesna trgovina

Ljubljana, Ulica 3. maja

»MERKUR«

tovarna mila in kem. izdelkov

Ljubljana

STARI TRG 17

Telefon 39-77

Avtomatični bufet, d. z. o. z.

RIO

Ljubljana, Šelenburgova ul. 4

Matej Orehek

trgovina z modnim galanterijskim blagom in čevlji

Ljubljana, Kolodvorska ulica 26

OKVIRJE

izdeluje specialist
Wolfova 4

KLEIN

DOMAČA LANENA INDUSTRIJA

PLATNO d.z.o.z.

PREJ SIEGEL IN DRUG D. Z O. Z.

LJUBLJANA

Anton Plevčak

Ljubljana - Prešernova ulica

Spedicija

in prevoznništvo

GORNIK

Ljubljana, Kolodvorska 43

Franc Ksav. Souvan

Ustanovljeno l. 1835

Manufaktura, trgovina na debelo in na drobno

Ljubljana — Mestni trg šte. 24

SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST,
DA JE UMRLA GOSPA

MELITA JELAČIN

POGREB DRAGE POKOJNICE
JE BIL V NEDELJO 3. T. M. 1944
IZ KAPELE SV. JOŽEFA — NA
POKOPALIŠČE K SV. KRIŽU.

LJUBLJANA,
DNE 1. DECEMBRA 1944.

ŽALUJOČE RODBINE:

GÖTZ, KORN,
DJUKANOVIĆ
JELAČIN,
KROFTA, ŠUBIC

VAN KAIT

Dr. Th. & G. BOHME
Ljubljana

Slaščičarna-kavarna

PETRIČEK

Ljubljana

Palača Dunav. Tel. 42-80, 41-89

FR. P. ZAJEC
izprašan optik in urar
Ljubljana, Stritarjeva ulica 6 — Tel. 44-88
(pri tržostovju)

aflo trikotaža
in pletenine

F. KOS

LJUBLJANA

Židovska ulica št. 5